

Омурзакова Чолпон Шайлообековна - п.и.к, доцент,
К. И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университети,
Курманалиева Айнура Озубековна - п.и.к, доцент,
Талас мамлекеттик университети

«ИНФОРМАТИКА» ПРЕДМЕТИН ОКУТУУДАГЫ КОММУНИКАТИВДҮҮ ТАПШЫРМАЛАР

Илимий макалада информатика предмети боюнча түзүлгөн коммуникативдүү тапшырмалар жана аларды аткаруунун жолдомолору жөнүндөгү маалыматтар берилди. Ошону менен бирге окуучулардын коммуникативдик компетенциясын маалыматтык технологиянын жардамы менен калыптандыруу зарылдыгы тууралуу маселелер каралат.

Негизги сөздөр: компетенттүүлүк, компетенттүүлүктү калыптандыруу, коммуникативдүү компетенттүүлүк, маалыматтык технологиялар.

Омурзакова Чолпон Шайлообековна – к.п.н., доцент,
Кыргызский Национальный Аграрный Университет им. К.И.Скрябина,
Курманалиева Айнура Озубековна – к.п.н., доцент,
Таласский государственный университет

КОММУНИКАТИВНЫЕ ЗАДАЧИ ПО ОБУЧЕНИЮ ПРЕДМЕТА «ИНФОРМАТИКА»

В статье представлены коммуникативные задачи по обучению предмета информатики и дана информация по их использованию. А также рассматривается значимость формирования коммуникационной компетенции учащихся с применением информационных технологий.

Ключевые слово: компетенция, компетентность, подход, коммуникация, коммуникативной компетенции, информационные технологии

Omurzakova Cholpon Shailoobekovna
Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor,
Kyrgyz national Agrarian University named after K.I. Scriabin,
Kurmanalieva Ainura Ozubekovna
Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor,
Talas state university

IN TRAINING THE COMMUNICATIVE OBJECTIVE OF THE SUBJECT "INFORMATICS"

The article presents communicative tasks on the subject of computer science and provides information on their use. And also considers the importance of the formation of communication competence of pupils using information technology.

Key words: competence, information technology, multimedia, innovative technologies.

Окутуу процессинде социалдык коммуникативдүү компетенттүүлүктү кантип натыйжалуу түрдө калыптандырууга болот жана бул үчүн кандай иш-чараларды көрүү

керек деген маселе макаланын маанилүү маселелеринен болуп эсептелет. Окутуу процессин уюштуруунун эффективдүүлүгүн арттыруу үчүн көптөгөн факторлор эске алынышы зарыл экендиги белгилүү.

Азыркы талапка ылайык, окуу предметин окутуу үчүн мугалим анын мазмунун, темалык планын иштеп чыгуу менен бирге, окуучунун бул предметти өздөштүрүүсү үчүн керек болуучу таяныч билимдерин, өз алдынча аткара турган иштерин алдын ала пландаштырат. Мындан сырткары, мугалим окуучунун билгичтиктерин калыптандырууга карата методикалык көрсөтмөлөрдү иштеп чыгып, аны окутуу процессинде ийгиликтүү пайдалануусу зарыл. Окутуунун максатынын, формасынын жана методдорунун, тиешелүү окутуу каражаттарынын аныкталышы, пландуу түрдө уюштурулушу окутуу процессинин ырааттуулугун жана натыйжалуулугун камсыз кылат.

“Информатика” предметин окутуунун мазмунуна көз жүгүртсөк. Мисалы, «Информация жана информациялык процесстер. Информацияны берүү» бөлүмүн окуп-үйрөнүүдө «Информация», «Информациянын касиеттери», «Информациянын булактары жана аларды колдонуунун ыкмалары», «Информацияны өлчөөнүн бирдиктери (байт, килобайт, мегабайт, гигабайт, терабайт)» аттуу түшүнүктөргө ээ болушат.

Ал эми бул түшүнүктөрдү окуп-үйрөнүүдө окуучунун социалдык коммуникативдүү компетенттүүлүгүн калыптандыруу үчүн кандай иш-чаралар көрүлүшү керек? деген суроо жаралат. Бул компетенттүүлүктү калыптандыруу максатында окуучулар төмөнкүдөй иш-аракеттерди аткаруусу зарыл:

- күндөлүк турмушта кездешүүчү, же өздөрү катышып жүргөн чөйрөлөрдөгү информациялар тууралуу талкууларга активдүү катышуусу;
- информацияларды берүү үчүн ар түрдүү объектилерди тандай билүүсү;
- жандуу жаратылыштагы, техникадагы жана социалдык (мектеп, үй-бүлө ж.б.) системадагы информациялык процесстерге болгон мамилелерди анализдөөгө катышуусу;
- бизди курчап турган объектилердеги (мисалы, класстагы, үйдөгү, электр приборлордогу жана алардын түзүлүштөрүндөгү ж.б.) информациялар боюнча аналитикалык талкууларды уюштура алуусу;
- шарттуу белгилер менен берилген информацияларды (мисалы, сүрөттөр, белгилер, көрсөткүчтөр, светофор ж.б.) талкуулоосу;
- информацияны алып жүрүүчүлөр жөнүндө түшүнүктөрдү берүүсү;
- информацияларды өлчөй билүүсү ж.б.
- Бул аракеттер аталган бөлүмдү окуп-үйрөнүүнүн мазмунуна билгичтиктер жана көндүмдөр катары камтылышы зарыл.

Окутуунун каражаттары. Окутуунун каражаттары – бул материалдык, техникалык, маалыматтык жана уюштуруучулук ресурстардын жыйындысы, алар окутуунун ар түрдүү методдорун камсыз кылуу үчүн пайдаланылат. Каражаттар ар кандай болушат жана деңгээлдери боюнча ар кандай түрлөргө бөлүнүшөт. Окуу жайынын деңгээлдери боюнча окутуунун каражаттары деп жабдылган аудиториялар, окуу кабинеттери, китепкана, компьютердик класстар, лингафондук кабинеттер ж.б. эсептелет. Окуу системасынын деңгээлинде (күндүзгү, кечки, дистанттык ж.б.) окутуу методдорунун жыйындысы, окуу мөөнөттөрү, утурумдук жана жыйынтык иш-чаралар кирет. Окутуу каражаттарынын ичинен эң маанилүүсү болуп окуу предметтеринин деңгээлиндеги каражаттар эсептелет. Буга кеп каражаттары (китептер, тексттердин жыйнактары, тапшырмалар жыйнагы ж.б.), визуалдык каражаттар (микроскоп, проектор ж.б.), аудио жана видео каражаттар (телевизор, видеоманитофон, маалыматтык технологиялар ж.б.), сайттарда жайгашкан окуу-методикалык иштер кирет.

“Информатика” предметин окутууда окуучунун социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүгүн калыптандыруу үчүн, биздин оюбузча, төмөндөгүдөй окутуу каражаттарынын болушу зарыл:

- Компьютердик окутуучу программалар (электрондук китептер, тренажерлор, лабораториялык практикумдар, тесттер);
- мультимедиялык технологиянын негизинде түзүлгөн окутуучу программалар;
- интеллектуалдык окутуучу системалар;
- телекоммуникациялык каражаттар (электрондук дарек, телеконференциялар);
- электрондук китепканалар.
- Окутуунун маанилүү каражаттарынан болуп методикалык камсыздоолор эсептелет. Мектептин окутуу процессин уюштурууда методикалык камсыздоолорго өзгөчө көңүл бурулушу зарыл. Методикалык камсыздоолордун курамын төмөнкүлөр түзөт:
- Электрондук окуу методикалык-комплексер;
- методикалык колдонмолор;
- методикалык продукциялар (окуу колдонмолору, окутуу программалары).

Албетте, социалдык-коммуникативдүү компетенттүүлүктү калыптандырууда электрондук окуу методикалык камсыздоолордун ролу чоң. Компьютердик класстагы программалык каражаттардын (Paint, Power Point, Adobe Photo Shop, Adobe Flash CS3, 3 Dmax ж.б.) иштөө принциптери, мүмкүнчүлүктөрү окуучулардын бири-бири менен баарлашып иш алып баруусуна жардам бере алат. Компьютердик технологиянын негизинде объекттерди жандандырууда жана алардын реалдуу образдарын жаратууда AdobeFlashCS3 программасынын мүмкүнчүлүктөрү жогору. Бул программанын жардамында окуучулар тиешелүү коммуникативдүү тапшырмаларды аткара алышат.

Окуучулардын социалдык коммуникаивдүү компетенттүүлүгүн калыптандырууда коммуникативдүү тапшырмалардын мааниси зор. Коммуникативдүү тапшырмалар – бул окуучунун баарлашуу билгичтиктерин өнүктүрүү мүмкүнчүлүктөрүнө ээ болгон педагогикалык каражаттар. Мындай тапшырмалар программада белгиленген коммуникативдүү билгичтиктердин мүмкүн болгон бардык тизмегин камтыйт, бул билгичтиктердин сапаттуу өнүгүүсүн жана баарлашуунун типтүү эмес кырдаалына алып өтүүнү камсыз кылат. Ошондуктан коммуникативдүү тапшырмаларды окуу милдетин аткаруунун каражаты катары кароого болот. Окуучулар менен баарлашуу учурунда мугалим ар кандай типтеги коммуникативдүү тапшырмаларды биргелешип аткарат.

Коммуникативдүү тапшырмалар окутуу процессинде колдонулуучу жана окуудан тышкары убакта колдонулуучу тапшырмалар болуп эки типке бөлүнөт. Сабактан тышкары коммуникативдүү тапшырмалар бир аз татаалыраак жана аткаруу үчүн көбүрөөк убакытты талап кылуучу тапшырмалар. Булар – проекттик, проблемдүү жана изилдөөчү тапшырмалар.

Окуудан тышкары иштерге арналган коммуникативдүү тапшырмалар көпчүлүк учурда окуучунун бир нерсени жасоо үчүн изилдөө ишин жүргүзүүсүн көздөйт. Бул тапшырмалар проект түзүүгө арналган, изилдөөчү тапшырмалар. Мындай тапшырмалар узак убакытка аткарууга берилет (жума, ай, чейрек).

Мисалы, окуучулар “Убакытты өлчөө” деген проектти ишке ашырышат. Бул ишти аткарууда окуучулар адамзаттын өнүгүшүндө убакытты өлчөөнү кандайча жүргүзгөндүгү тууралуу маалыматтарды чогултушат. Проекттин жыйынтыгы менен окуучулар презентация жасашып, практикада алар “Күн сааттарын” даярдашып, аны демонстрациялашат, бул тема боюнча кызыктуу материалдарды чогултушат. Проектти аткарууда окуучулар компьютер менен, сканер менен иштөөнү, MS Power Point программасы менен иштөөнү үйрөнүшөт. Мында окуучулардын дизайнерлик жөндөмдүүлүктөрү, графикалык жана анимациялык объекттер менен иштей алуусу калыптанууга тийиш.

Ал эми окуу процессинде колдонулуучу тапшырмалар өтүлүүчү теманын мазмунуна жараша даярдалып, окуучулардын бул учурдагы баарлашуусун, коммуникацияны түзө билүү билгичтигин камсыздоого багытталган.

Мисалы, окуучулар 7-класста маалымат жөнүндө түшүнүк темасындагы маселелер маалымат алмашуу, бир формадан башка формага өткөрүү менен байланышат. Мында маселени чыгаруунун этабындагы ИКТны пайдалануу негизги максатты түзбөстөн, пикир алмашуу, баарлашуу, пландаштыруу, баяндоо, издөө, жазуу түрүндөгү байланыш ыкмасын компьютердик технологиянын жардамы менен аткаруу болуп эсептелет.

1. Маалыматтарды алуунун, пайдалануунун жана аларды берүүнүн объектилерин аныктоо максатында төмөндөгүдөй маселени карайлы:

Компетентүүлүктөр:

1. Маалыматтык.
2. Коммуникативдик.
3. Коммуникативдик.

Аспект:

1. Пландаштыруу, издөө.
2. Жазуу түрүндөгү байланыш.
3. Эл алдында чыгып сүйлөөсү.

Тапшырма

Кызыктыруучу түрткү:

Билл Гейтс бала чагында өзүн компьютердик гений болсом деп элестетчү. Мунун баары жеке Lakeside мектебинин окутуусундагы сейрек жана кымбат турган нерсе компьютерди окутулушу менен башталган. Билл жана анын жакын достору, күнү-түнү компьютердин жанында отурушчу. Ошондон тартып, жаш олуттуу кызыкдар Билл компьютер технологиясын өздөштүрө баштады.

Маселени иштеп чыгуу: а). Көлөмдүү шкаф сыяктанган эсептөө аппараттынын, улам барып ыңгайлуу, компакттуу, ар бир үйдө жайгашкан компьютерге айлануусуна Билл Гейтстин кайра жасап чыгуусун түрдүү маалымат булактарын колдонуу менен далилде. б). Эрежелерге ылайык жазуу жүзүндө же электрондук түрдө алынган маалымат булактарын көрсөт (маалымат булактарынан кара).

Маалымат булагы:

Автор(лор). Теманын аталышы. Сайттын аталышы. Сайттын дарегі.

Мисалы, Идрисов А. Мектептерде айлык акы аз болгондуктан жаштар ал **жакка** барышпайт. <http://www.kabar.kg/kyr/science-and-culture/full/5529>

в). Аткаруу планын иштеп чык. Класс окуучуларынын алдында Билл Гейтс жөнүндө

баяндама бер (“маалымат булагы” бөлүмүнөн кара).

2. Компетентүүлүктөр:

1. Маалыматтык.
2. Коммуникативдик.
3. Коммуникативдик.

Аспект:

1. Издөө.
2. Жазуугүрүндөгү байланыш.
3. Эл алдында чыгып сүйлөөсү.

Информатика предмети боюнча түзүлгөн коммуникативдүү тапшырмалар жана аларды аткаруунун жолдомолору мугалимдерге методикалык жардам көрсөтө алат деген ойдобуз.

Адабияттар:

1. **Кадыбаев, С.К.** Основы педагогического оценивания [Текст] / А.М. Мамытов, С.И. Иптаров // Бишкек, 2014. – 180с.

2. **Шумилова, Е.А.** Социально-коммуникативная компетентность как предмет исследования [Текст] / Е.А. Шумилова // Вестник ЮрГУ. Серия «Образование, здравоохранение, физическая культура». – Челябинск, 2006. – №16. – С. 150-154.
3. «Формирование социально-коммуникативной компетентности учащихся с применением информационных технологий (на примере предмета «Информатики») // Автореферат канд. дисс... Омурзаковой Ч.Ш. Бишкек 2017г.